

О.О. Печенко

Університет банківської справи НБУ, pshykb@rambler.ru

Економічні інтереси банківських установ, що впливають із принципів їх діяльності як комерційних структур, полягають у забезпеченні прибутковості кредитних та інших активних операцій при підтриманні необхідного рівня їх ліквідності та надійності. Банки працюють в основному за рахунок залучених коштів, тому вони не можуть ризикувати коштами своїх клієнтів та контрагентів, вкладаючи їх, особливо, в крупні інвестиційні проекти, якщо це не забезпечується відповідними гарантіями.

У зв'язку з цим при розробці своєї інвестиційної політики, банки завжди повинні виходити з реальної оцінки рівня ризиків, економічної ефективності та привабливості інвестиційних проектів, оптимального співвідношення коротко-, середньо – та довгострокових інвестиційних вкладень. Разом з тим, існуюча система інвестування виступає не лише внутрішнім питанням самого банку. У відповідності з базовими принципами регулювання банківської діяльності, невід'ємною частиною будь-якої системи нагляду виступає незалежна перевірка політики, операційної діяльності

банку та процедур, які застосовуються даним банком у сфері надання кредитів та інвестування капіталу, а також поточного управління кредитно-інвестиційним портфелем.

Являючи собою важливу компоненту загальної політики банку, інвестиційна політика виступає фактором забезпечення ефективного розвитку банку. Оскільки управління інвестиційною діяльністю банку можна представити у вигляді динамічної сукупності взаємопов'язаних управлінських процесів, процес формування інвестиційної політики банку пропонуємо здійснювати у послідовності, поданій на рис.

Першим етапом послідовності формування та реалізації інвестиційної політики банку є проведення ретроспективного аналізу тенденцій розвитку інвестиційних процесів в країні та регіоні, у якому функціонує банк. Це потребує накопичення значного масиву інформації, засобів для її опрацювання, володіння широким спектром теоретичних і практичних знань, високої кваліфікації фахівців-аналітиків, а також їхніх здатностей до конструктивного мислення та здійснення прогностичних оцінок.

Проведення такого аналізу є неможливим без збору та обробки необхідної інформації, а саме: інформації про макроекономічну ситуацію та інвестиційний клімат; основних показників розвитку ринку інвестиційних ресурсів в цілому та його окремих сегментів; показників інвестиційної привабливості окремих регіонів та галузей економіки; даних про динаміку окремих інвестиційних інструментів; даних про діяльність конкурентів; інформації про діяльність окремих суб'єктів господарської діяльності; законодавчих і нормативних актів, які визначають режим інвестиційної діяльності банків; специфіки оподаткування банківської інвестиційної діяльності [1, с. 220-221].

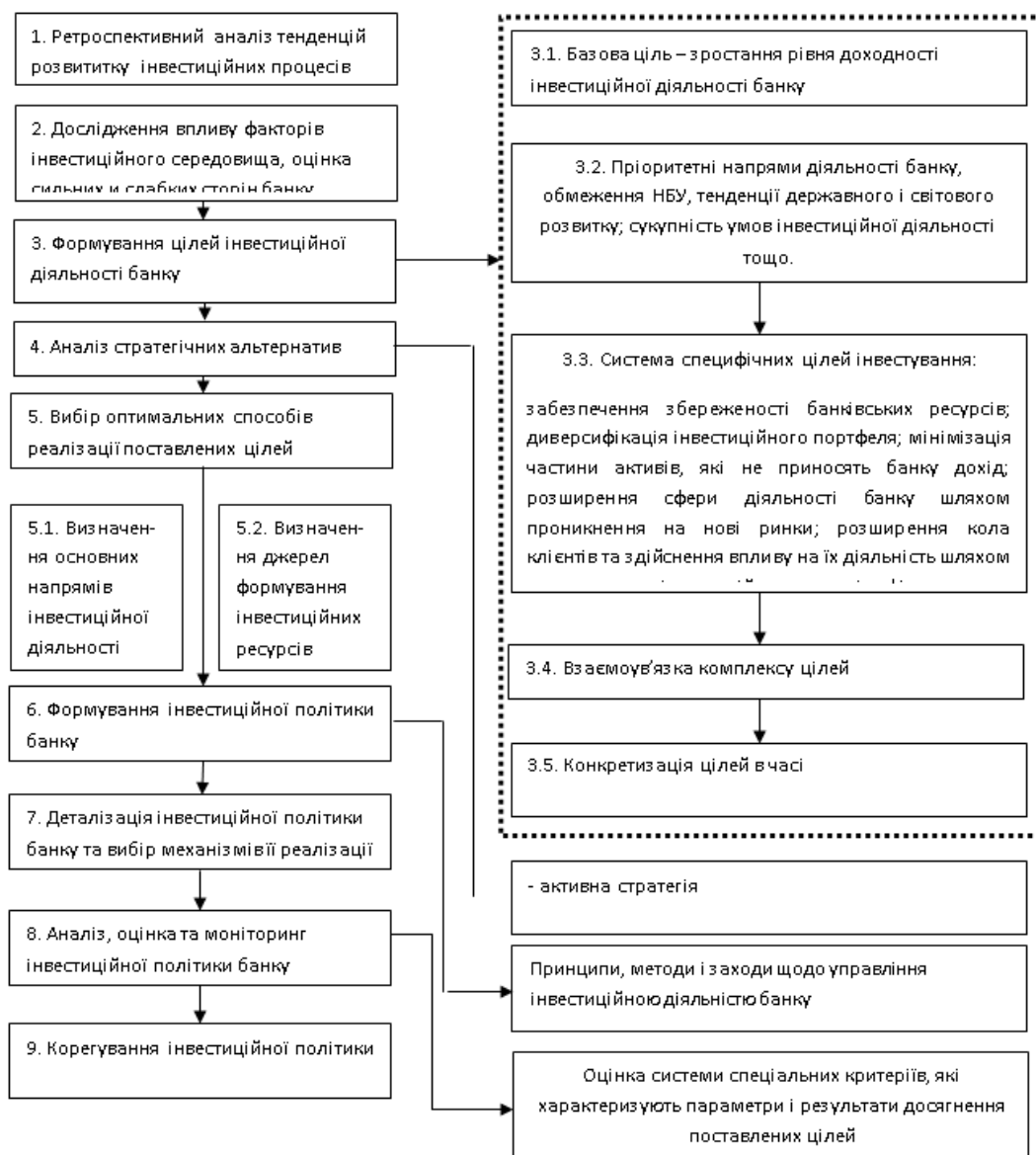

Рисунок – Послідовність формування та реалізації інвестиційної політики банку

Другий етап передбачає дослідження впливу факторів інвестиційного середовища на діяльність досліджуваної установи банку. В даному випадку йдеться про зовнішні (екзогенні) фактори, до яких слід віднести: економічну та політичну ситуацію в країні; стан фінансового ринку, попит і пропозиція на інвестиційні ресурси; законодавче і нормативно – правове забезпечення інвестиційної діяльності; політика оподаткування доходів від інвестиційних операцій; структуру та стабільність банківської системи.

Крім зовнішніх факторів, на формування та реалізацію інвестиційної політики впливають внутрішні фактори, які прямо залежать від організації роботи банку. До таких факторів належать: обсяг, структура та стабільність ресурсної бази банку; загальна мотивація діяльності банку, характер і значимість стратегічних цілей, які зумовлюють характер інвестиційної політики; стадії життєвого циклу банку; обсяги діяльності та організаційна структура банку; якість інвестиційних вкладень; професійна підготовка, кваліфікація та досвід персоналу банку; обсяги витрат на формування та управління кредитно-інвестиційним портфелем [2].

Третім етапом досліджуваного процесу є формування цілей інвестиційної діяльності банку. Базова ціль інвестиційної політики банку полягає у нарощуванні доходів від здійснення інвестиційної діяльності межах допустимого ризику. Поряд з базовою ціллю, слід виділити й низку специфічних цілей формування інвестиційної політики банку, а саме: забезпечення збереженості та приросту інвестиційного потенціалу банків; диверсифікація інвестиційних вкладень, здійснення якої зменшує загальний вплив банківських ризиків, в тому числі інфляції, і призводить до зростання фінансової стійкості банку; послідовна підтримка необхідного рівня ліквідності; мінімізація частки активів, які не приносять банку доходу за рахунок зниження їх частини шляхом здійснення короткострокових інвестицій, які при цьому мають аналогічний рівень ліквідності, але приносять при цьому певний дохід; розширення сфери впливу банку через проникнення на нові інвестиційні ринки; створення високоякісних видів забезпечення; розширення кола клієнтів та посилення впливу на їх діяльність шляхом участі у створенні та розвитку підприємств, придбання цінних паперів та часток статутних капіталів, а також участі у спільних інвестиційних проектах, забезпечивши при цьому їх фінансування; забезпечення високого рівня гнучкості банківських активів на основі формування портфелів цінних паперів та інвестиційних кредитів тощо.

Четвертим етапом процесу формування та реалізації інвестиційної політики банку виступає аналіз стратегічних альтернатив. На даному етапі слід визначитися, якої стратегії повинен дотримуватися банк в процесі своєї діяльності, у тому числі й інвестиційної: активної чи пасивної

Стратегія отримання максимального прибутку (**активна стратегія**) передбачає свідоме прийняття ризику, характеризується спекулятивними тенденціями і реалізується шляхом застосування незбалансованих підходів до управління активами і зобов'язаннями. А у **пасивній стратегії**, цільовою функцією виступає мінімізація ризику за умови утримання показників прибутковості на певному рівні, не нижчому, ніж заданий. На основі аналізу стратегічних альтернатив банківська установа повинна обирати той чи інший вид інвестиційної політики [3].

Після визначення стратегічних альтернатив настає **п'ятий** етап, зміст якого полягає у виборі оптимальних способів реалізації поставлених цілей. Це в свою чергу передбачає визначення основних напрямів інвестиційної діяльності банку і встановлення принципів формування джерел інвестицій. У відповідності із цими критеріями можна виділити наступні напрями інвестиційної політики банку: інвестування з метою отримання доходу у вигляді процентів, дивідендів та виплат із прибутку; інвестування з метою отримання доходу у вигляді приросту капіталу в результаті зростання ринкової вартості інвестиційних активів. [4].

На **шостому** етапі відбувається формування інвестиційної політики банку, що передбачає визначення відповідних принципів, методів і заходів щодо управління інвестиційною діяльністю банку.

Розроблення інвестиційної політики банку виступає доволі складним процесом, що зумовлено наступними обставинами. Перш за все, в результаті тривалого характеру інвестиційної діяльності, вона повинна реалізуватися на основі ретельного ретроспективного аналізу, прогнозування зовнішніх умов (стан макроекономічного середовища та інвестиційний клімат, кон'юнктура інвестиційного ринку і його окремих сегментів, особливостей оподаткування та державного регулювання банківської діяльності) і внутрішніх умов (обсягу і структури ресурсної бази банку, цілей і завдань розвитку, відносного рівня доходності різних активів з урахуванням факторів ризику і ліквідності тощо), ймовірнісний характер яких ускладнює формування інвестиційної стратегії банку.

Література:

1. Игони́на, Л. Инвестиции: учеб. пособие / Под ред. д-ра.экон. наук, проф. В.А. Слепова. – М.: Юристъ, 2002 – 480 с.
2. Пши́к, Б.І. Інвестиційне кредитування: навч. посібник. / Б.І. Пши́к. – Львів: ЛБІ НБУ, 2005. – 291 с.
3. Гетьма́н О. Інвестиційні стратегії комерційних банків України: Автореф. дис... канд. екон. Наук:/ 08.04.01. – Тернопіль., 2004. – 22 с.
4. Пересада, А.А. Управління банківськими інвестиціями: монографія /А.А. Пересада, Т.В. Майорова. – К.: КНЕУ, 2005. – 388 с.